

3 - 6 jaar

**SPEEL
TIP**

Kinderen stimuleren

Uit de kindermond

“Onze kinderbegeleiders zijn super! Soms weet ik niet met wat ik moet spelen of begin ik me te vervelen en net op dat moment helpen ze me altijd terug op weg. Ze weten heel goed wat ik boeiend en interessant vind en dan ben ik weer vertrokken. Soms spelen ze mee, reiken een nieuw idee aan, beginnen ze zelf een nieuw spel, fantaseren ze of stellen ze vragen. Ze maken het mij ook altijd een beetje moeilijker, zo heb ik meer uitdaging en blijf ik geboeid.”

www.speelbank.be

Meer lezen

- [Ervaringsgericht werken met kleuters in het basisonderwijs](#), CEGO Publishers
- *The Construction of a new Profession*, Jan Peeters, SWP, 2008
- *De Warme Professional*, Jan Peeters, Academia Press, 2008

Bronnen

- [Ziko - zelfevaluatieinstrument voor welbevinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang](#), CEGO
- WSG Cahier [Kinderopvang Speelkansen](#), Politea

Doe de test!

Geef jezelf een punt voor elke stelling die klopt.
Tel je punten op en bekijk onderaan het resultaat.

- Wanneer kinderen helemaal opgaan in hun spel kom ik niet tussen. Ik kijk en luister naar wat hen boeit zonder te storen.
- Wanneer een kind intens aan het spelen is, neem ik soms een ander kind eerst, bv. bij het verluieren, zodat het verder kan spelen.
- Ik speel enthousiast mee wanneer de kinderen hier om vragen, zonder het spel over te nemen, te remmen of te entertainen.
- Ik geef de kinderen een compliment wanneer ze zelf initiatief nemen om iets positiefs te doen. *“Jij bent de tafel al aan het dekken, Kyrian. Dat vind ik echt fijn.”*
- Ik kijk naar wat de kinderen boeit, interesseert of hun nieuwsgierigheid opwekt en speel hier onmiddellijk op in of ga er later mee aan de slag. *“Jef, ik zie dat jij ook zo’n prinsessenkleed wil. Kom, we zullen er samen één gaan halen bij de leefgroep hiernaast.”*
- Ik laat kinderen vrij, elk kind kan zijn ding doen op het eigen tempo en op zijn eigen manier. Ik laat de kinderen zelf beslissen met wat, waar, hoe lang en met wie ze spelen zolang de veiligheid niet in het gedrang komt.
- Ik benoem wat kinderen doen wanneer ze mij betrekken in hun spel. *“Oh, jij komt een lekkere appel brengen. Dankjewel!”*
- Ik stimuleer de kinderen in hun zelfstandigheid en laat hen zoveel mogelijk zelf doen (eten uitscheppen, opruimen, tafel zetten, kleren aan en uit doen, ...). Ik laat hen uitproberen en breng hier geduld voor op. Ik laat de kinderen zelf aangeven wanneer ze hulp willen en help enkel wanneer ze hier om vragen. Wanneer ik zie dat een kind erg gefrustreerd is, vraag ik of ik het kan helpen.
- Ik voorzie regelmatig prikkelend ‘open’ materiaal aan waardoor de kinderen zelf het initiatief tot spel nemen. Open materiaal is materiaal waar de kinderen zelf een spel mee kunnen verzinnen, zoals bijvoorbeeld een kartonnen doos.
- Ik geef positieve feedback aan de kinderen die hier behoefte aan hebben. *“Amaai, jij hebt die auto’s flink op elkaar gezet.”*
- Ik denk op voorhand na wat ik kan doen wanneer het spel stilvalt. Wat doe ik, wat zeg ik, welk (spel)materiaal voeg ik toe, ...
- Ik maak de kinderen die in groep spelen attent op elkaar. Ik stimuleer contact tussen de kinderen. *“Kijk, Ahmed scheurt het papier in kleine stukken.” “Amaai Sofie, jij maakt wel héle kleine bolletjes papier.”*
- Wat ik zeg en aanbied aan de kinderen sluit aan bij hun ontwikkelniveau en leeftijd. Wanneer ik merk dat iets te moeilijk of te makkelijk is voor een kind geef ik het ander (spel)materiaal of een andere uitdaging. Ik zorg ervoor dat kinderen successen kunnen ervaren.
- Ik herken aan de lichaamshouding, gebaren of gezichtsuitdrukking wat de baby wil en speel hierop in. *“In het park kan je niet zo goed rollen hé? Ik zal je op de mat leggen, dan kan je naar hartenlust rollen.”*
- Ik bied niet te veel en niet te weinig speelgoed aan. Zo kunnen de kinderen makkelijker kiezen. Indien nodig help ik hen met kiezen.
- Ik daag de kinderen uit om net iets meer te proberen dan wat ze al kunnen. *“Amaai Cyriel! Ja, je bent er bijna. Nog een beetje duwen en dan rol je op je rug.”*
- Ik zie er op toe dat de kinderen tot spel komen. Indien nodig help ik de kinderen op weg, doe ik het voor of geef ik ze een extra impuls tot ze intens bezig zijn.
- Ik prikkel de kinderen om zelf na te denken en moedig hen aan om zelf naar oplossingen te zoeken. *“Dat stuk zit vast. Hoe ga je dit oplossen, Mirthe?”*
- Ik grijp niet te snel in bij conflicten. Ik moedig de kinderen aan om het zelf bij te leggen. Wanneer het uit de hand dreigt te lopen, geef ik de grenzen en regels aan, rem de kinderen af en bied ik alternatieven.

Stimuleer jij kinderen op de juiste manier?

1-5 punten

Het stimuleren van jonge kinderen is een werkpunt bij jou. Bespreek samen met je team, je verantwoordelijke of een inspirerende collega hoe je kan groeien in dit belangrijke aspect van je job. Lees hieronder zeker nog eens de 10 voordelen van stimuleren voor jou en het kind.

6-12 punten

Je bent goed op weg in het stimuleren van jonge kinderen. Hier en daar laat je nog wat kansen liggen. Geef jezelf de tijd om kinderen goed te observeren. Bedenk of het zinvol is om tussen te komen en op welke manier je dit wil doen.

13-19 punten

Kinderen stimuleren is jouw tweede natuur. Door de kinderen goed te observeren weet je precies wanneer je wel of niet tussenkomt in hun spel. Je kent alle kinderen goed en kan hierdoor gericht inspelen op hun behoeften. Door jouw input groeit hun zelfvertrouwen om op ontdekking te gaan.

10 voordelen van kinderen stimuleren voor kind en kinderbegeleider

- 1 Door kinderen goed te observeren en in te spelen op hun interesses raken kinderen geboeid door hun spel. Hierdoor stijgt ook hun betrokkenheid. Wanneer kinderen geboeid spelen, zijn ze heel aandachtig en leren ze op een dieper niveau. Ze krijgen zin om een stapje verder te gaan, te experimenteren en om te herhalen. Hierdoor leren ze **de wereld rondom hen begrijpen**, doen ze kennis en vaardigheden op.
- 2 Door kinderen zelf oplossingen te laten bedenken, te laten experimenteren, dingen te laten ontdekken, aan te moedigen om net een stapje verder te gaan en hun positieve bevestiging te geven, geef je hen het gevoel dat ze iets tot een goed einde kunnen brengen. Hierdoor groeit hun eigen **zelfvertrouwen en krijgen ze een positief zelfbeeld**. Kinderen met zelfvertrouwen kunnen beter om met tegenslagen en successen. Ze zijn rustiger en reageren minder emotioneel.
- 3 Door de kinderen goed te observeren weet je wanneer je (spel)materiaal kan toevoegen, iets voordoen, meespelen, zeggen, ... Zo blijven de kinderen geboeid en ontdekken ze **nieuwe mogelijkheden en variaties** in hun spel(materiaal).
- 4 Door kinderen gericht te stimuleren stimuleer je hun **zelfstandigheid**. Hierdoor gaan ze steeds vaker onafhankelijk op ontdekking en zelf dingen doen. Hoe **zelfstandiger** de kinderen zijn, hoe meer ruimte je zelf hebt om andere dingen te doen.
- 5 Door te reageren op wat de kinderen doen en zeggen, en hen individuele aandacht te geven voelen ze zich gehoord en gezien. Dit draagt bij tot een **gevoel van eigenwaarde**. Dit is belangrijk voor de ontwikkeling van hun eigen persoonlijkheid en identiteit.
- 6 Door prikkelend, kosteloos en niet alledaags (spel)materiaal aan te bieden moeten kinderen hun eigen **fantasie en creativiteit aanspreken**. Dit zijn belangrijke bouwstenen voor hun probleemoplossend denken. Je zal vaak zelf verrast staan van de invulling die ze geven aan hun spel. Dit geeft je leuke ideeën voor later.
- 7 Door kinderen zelfstandig te laten spelen en experimenteren moeten ze zelf **initiatief** nemen en hun spel **organiseren** met of zonder anderen. Dit is belangrijk voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden.
- 8 Door goed te observeren en te stimuleren kan ieder kind op zijn eigen tempo en volgens zijn **eigen interesses en mogelijkheden** ontwikkelen. Het kind krijgt hierdoor voldoende tijd om te ontdekken wat het graag doet en wat zijn **talenten** zijn. De nadruk ligt hierdoor niet op resultaat maar wel op het welbevinden en betrokkenheid. Dit is een ideale leeromgeving.
- 9 Door kinderen zelf de kans te geven om conflicten op te lossen, leren ze hun emoties uit te drukken en conflicten op te lossen. Dit is goed voor de verdere ontwikkeling van hun **sociale- en onderhandelvaardigheden**.
- 10 Samen met collega's nadenken over hoe je een speelactiviteit of een speelhoek extra uitdagend of speciaal maakt prikkelt ook je eigen creativiteit. Het geeft jullie zeker en vast **voldoening** wanneer de kinderen goed gespeeld hebben en blij naar huis gaan.

In 10 stappen naar meer kinderen stimuleren

1 Jouw visie?

Sta eens stil bij de redenen waarom je het belangrijk vindt om kinderen te stimuleren. Komt de vraag uit je team of uit jezelf? Wat heb je reeds ondernomen rond dit thema?

2 Bespreek met je collega's of verantwoordelijke

Bespreek met je collega's wat jullie verstaan onder het stimuleren van kinderen. Wat zien jullie als stimulatie en wat niet? Wat wordt er reeds gedaan qua stimuleren? Overloop de voorbije dagen om samen op voorbeelden te komen. Momenten waarin jullie kinderen uitdagen om zelf iets uit te zoeken, of om op ontdekking te gaan. Bedenk wat de voordelen ervan zijn en kom met je team tot een gedragen visie. Op die manier kan je samen aan de slag.

3 Waar sta je nu?

Doe de zelftest op Speelbank. Zo zie je in één oogopslag waar je als kinderbegeleider staat op vlak van het stimuleren van kinderen. Herken je het resultaat bij jezelf? Bespreek het met een collega of je verantwoordelijke. Kijk wat er al goed gaat en haal er voor jezelf enkele werkpunten uit.

4 Observeren kan je leren

Door kinderen te observeren krijg je vanzelf ideeën om ze verder te stimuleren. Gebruik de Ziko-Vo om een uitgebreid beeld te krijgen van de interesses van elk kind. Of lees de speeltip over 'Schema's in het spel van kinderen' op Speelbank. Deze speelschema's zijn heel herkenbaar. Je kan meteen zien op welk vlak je de kinderen meer kan stimuleren.

5 Nieuwe ideeën zoeken

Met je observaties kan je nieuwe ideeën zoeken om de kinderen stimuleren. Speel in op wat je ziet: hoe kan je dat versterken? Welke variaties zijn er mogelijk? Hoe kan je het kind uitdagen? Denk aan nieuwe en verrassende materialen, andere plekken om te spelen of gebruik zoektermen in de Speelbank om hét idee te vinden. Heb je iets nieuws geprobeerd? Je kan het ook indienen bij de Speelbank, zo komt jouw idee misschien ook in het uitgebreide aanbod? Eeuwige roem verzekerd!

6 Kijk eens over het muurtje

Door een bezoek te brengen aan een kinderbegeleider die veel ervaring heeft, doe je inspiratie op. Zoek iemand waarbij kinderen stimuleren een tweede natuur is. Door de kinderen goed te observeren weet de kinderbegeleider precies wanneer je wel of niet tussenkomt in hun spel. Hij/zij kent alle kinderen goed en kan hierdoor gericht inspelen op hun behoeften. Zie je niet meteen een optie om op bezoek te gaan? Misschien kan je met je collega's wel een vorming over dit thema volgen?

7 Denk na over je eigen houding

Pas je begeleidershouding aan. Denk na over hoe je in interactie gaat met de kinderen, hen zelf oplossingen laat bedenken, hoe je samen open materiaal kan ontdekken en zelfstandigheid stimuleert. Dit is geen stap die je snel zet: door je bewust te zijn van wat je elke dag doet, leer je telkens weer bij.

8 Pas je speelruimte aan

Kinderen stimuleren doe je ook vanuit de speelruimte. Als die altijd hetzelfde blijft, is het voor kinderen heel voorspelbaar. Prikkel de kinderen en daag hen uit door iets in de ruimte te veranderen. Dat kan al iets kleins zijn, bijvoorbeeld na het middagdutje, dat ze zelf kunnen ontdekken. Of zorg voor nieuwe speelhoeken binnen en buiten, daar stimuleer je hen zeker mee!

9 Communiceer met ouders

Dat kan je op heel veel manieren doen! In de visie van de opvang, in dagelijkse contacten, in folder, in overleg, met foto's, ... Vertel aan ouders hoe je kinderen stimuleert, met woorden en beelden. Het is leuk om hen hierbij te betrekken, dan kan je met hen uitwisselen over hoe het stimuleren van hun kind thuis gaat. In de speeltip rond 'Pedagogisch documenteren' vind je hier nog veel meer tips over.

10 Hou het levendig

Denk erover na hoe je ervoor zal zorgen dat de aandacht voor het stimuleren van kinderen niet op de achtergrond verdwijnt. Wil je het bijvoorbeeld standaard als agenda-punt voorzien op een teamvergadering of huisbezoek? Vraag ook aan je team hoe zij het zien.

